

**EKONOMINĖ APŽVALGA Nr. 12
(2009 m. birželio 3 d.)**

UŽSIENIO ŽINIASKLAIDA APIE PASAULIO FINANSŲ IR EKONOMIKOS KRIZĘ.....	2
Europos finansinių institucijų „priežiūros“ metodai.....	2
JAV „dinamizmas“ ir jo kaina.....	3
„Amnesty International“ perspėjimai apie „tiksinčią bombą“ dėl žmogaus teisių.....	3
Tarptautinės valiutos fondas apie Rusijos ekonomikos perspektyvas	3
Lenkijoje – krizė be recesijos	4
Švedijos bankai pasiryžę atlaikyti krizę Baltijos šalyse.....	4
INFORMACIJA IŠ LR ATSTOVYBIŲ UŽSIENYJE.....	5
JAV	5
I dalis	5
II dalis.....	6
III dalis	7
EUROPOS SAJUNGA:	8
VOKIETIJA.....	8
AUSTRIJA	8
LENKIJA.....	10
Ekonomika.....	10
Energetika.....	10
ŠVEDIJA.....	11
PORTUGALIJA	12
BELGIJA.....	13
NYDERLANDAI	14
Ekonomika.....	14
Valstybės parama statybų sektoriui.....	15
Nedarbas	15
VENGRIJA.....	15
RUSIJA	16
Ekonominė politika, krizė ir antikrizinės priemonės, parama vietos pramonei	16
Energetika.....	17
Transportas	18
Nekilnojamas turtas.....	18
Finansų rinkos.....	18
Verslo sąlygos.....	18
Rublio kursas, infliacija.....	19
IZRAELIS	19

UŽSIENIO ŽINIASKLAIDA APIE PASAULIO FINANSŲ IR EKONOMIKOS KRIZĘ

Europos finansinių institucijų „priežiūros“ metodai

„Streso testai“

Birželio 2 d. *Financial Times* paskelbė bendrą Prancūzijos ir Vokietijos ekonomikos ekspertų laišką, perspėjantį, kad Europos vyriausybių nenoras organizuoti koordinuotų savo šalies bankų „streso testų“, viešai skelbiant jų rezultatus, stabdo kontinento ekonomikos atsigavimo procesą. Pasak abiejose šalyse veikiančių Ekonomikos ekspertų tarybų atstovų, toks diskrecinis ir neatviras požiūris į Europoje priimtus streso testavimo metodus juos pasmerkia nesėkmei. *Financial Times* teigimu, nepaisant akivaizdaus „streso testų“ pasiteisinimo Jungtinėse Valstijose, Prancūzija ir Vokietija iki šiol vengė atskleisti testų rezultatus apie savo bankų būklę. Berlynas esą baiminasi, kad duomenų paviešinimas veikia pakenks pasitikėjimui nuo finansų krizės stipriai nukentėjusiu Vokietijos bankų sektoriumi. Tačiau ekonomikos srities akademikai teigia, kad Europos vyriausybės turi imtis atviros ir koordinuotos testavimo metodologijos. Šių testų pagrindas turi būti bendri makroekonominiai scenarijai, bendros stresų vertinimo taisyklės. Testai turi būti atlikti visuose didžiausiuose Europos bankuose vienu metu, o rezultatai turi būti paskelbti pagal bankus. Duomenų apie bankus slėpimą kritikuojančios publikacijos pabaigoje teigiama, kad skirtingai nei Vokietijos bankai, Prancūzijos bankai išliko vieni stipriausių Europoje. Iš dalies tai esą konservatyvios skolinimų sistemos, veikusios per pastaruosius metus, reiklesnių taisyklių laikymosi rezultatas. (*Financial Times*, 06.02)

Europos sisteminės rizikos taryba

Europos Komisija (EK) praeitą trečiadienį (05.27) pareiškė planuojanti kitąmet įvesti naują griežtą bankų ir kitų finansų institucijų stebėsenos sistemą, siekdama geriau apsaugoti nuo krizės nukentėjusius investuotojus. Vienas iš pagrindinių pasiūlymų – sukurti naują Europos sisteminės rizikos tarybą (European Systemic Risk Council), kuriai pirmininkaus Europos centrinio banko (ECB) prezidentas, ir kuri turės įspėti ES valstybes nares apie finansiniam stabilumui kylantį pavojų. Planuose taip pat siūloma nustatyti papildomų saugiklių per Europos finansų priežiūros sistemą, kurią sudarys trys naujos ES institucijos, įgaliotos prižiūrėti bankų, draudimo ir vertybinių popierių sektorius. Pasak EK pirmininko Jose Manuelio Barroso, naujoji sistema padės ES ir jos valstybėms narėms spręsti problemas, susijusias su tarpvalstybinėmis įmonėmis, ir deramai atsižvelgti į bendrą sisteminę riziką. Šios priemonės įsigalios, kai jas patvirtins 27 ES valstybės narės ir Europos Parlamentas. (*AFP, Reuters*, 05.27)

ES kritika dėl „atsarginio plano“ neturėjimo

ES neturi jokio atsarginio plano tam atvejui, jeigu pasaulinė krizė gilės, o Rytų Europos šalys būsiančios tokios situacijos aukos, teigia didžiausios Japonijoje brokerių bendrovės „Nomura Holdings“ Londono ofiso analitikas Pyter Attard Montalto. Pasak jo, ES neturi jokio formalaus mandato imtis gelbėjimo priemonių, o pačios Sąjungos galimybės yra apribotos jos pačios taisyklėmis, kuriomis siekiama išvengti nesąžiningos konkurencijos ir protekcionizmo. Po neseniai vykusio susitikimo su ES pareigūnais Briuselyje analitikas pasakė: „mes buvome šokiruoti dėl akivaizdaus strategijos nebuvimo ES ekonomikos politikoje“. Analitikas abejoja ES galimybėmis užtikrinti pagalbą, kuri padėtų atkurti Vidurio ir Rytų Europos šalių gyvybingumą, ir teigia, jog ES valstybės narės gali tik pačios imtis priemonių apsaugoti. (*Bloomberg*, 05.27)

JAV „dinamizmas“ ir jo kaina

Šios savaitės *The Economist* vedamasis – apie Amerikos ekonomiką ir administracijos vaidmens didėjimo keliamas rizikas. Amerikos verslui skirtas ir specialusis šio savaitraščio naujausio numerio skyrius. Nors vedamojo straipsnio „Piling on“ pradžioje pažymima, kad šiomis dienomis ginti Amerikos kapitalizmą yra nedėkingas darbas, kadangi beatodairiškas Amerikos finansininkų skolinimas sukėlė krizę ir įstūmė pasaulį didžiausią recesiją nuo 1930-ųjų metų, tačiau straipsnio paantraštė perspėja: „Aistringai trokšdamas pataisyti kapitalizmą, Barakas Obama turi stengtis neužgniaužti Amerikos dinamizmo“. Pasak cituojamo JAV prezidento personalo vadovo Rahm Emanuel, B.Obama norįs panaudoti šią krizę, siekdamas didinti valstybės vaidmenį – nuo švietimo ir sveikatos apsaugos iki bankininkystės ir energetikos. Savo simpatijas laisvajai rinkai deklaruojantis britų savaitraštis teigia, kad JAV prezidentas ir kongresas rizikuoja persistengti, nes Amerika patyrusi ne kapitalizmo, o finansų nesėkmę. Net ekonomikos klestėjimo metu apie 15 proc. amerikiečių netekdavo darbo kasmė, jų vietas užimdavo kiti, ir šis dinamizmas išlieka akivaizdus iki šiol. Amerikiečiai esą tikri gebėjimo bėdoje išvelgti galimybę meistrai, Amerikos ekonomika esanti dinamiška todėl, kad patiems amerikiečiams tai patinka. Amerikos laisvosios rinkos kapitalizmas visuomet būdavęs modelis visam pasauliui. „Būtinai pakoreguokite jo ydas, pone Obama, tačiau nemanyskite, kad jo dinamiškumas neturi savo kainos“, tokiu imperatyvu užbaigiamas straipsnis. (*The Economist*, 05.30)

„Amnesty International“ perspėjimai apie „tiksinčią bombą“ dėl žmogaus teisių

Praeitą ketvirtadienį (05.28) „Amnesty International“ pareiškė, kad pasaulio ekonomikos nuosmukis pablogino žmogaus teisių padėtį ir atitraukė dėmesį nuo jų pažeidimų. Savo metinėje ataskaitoje organizacija teigia, kad pasaulis susiduria su rimtu pavojumi, kuomet „didėjantis skurdas ir beviltiškos ekonominės bei socialinės sąlygos gali privesti prie politinio nestabilumo ir masinės agresijos“. Žmogaus teisių organizacijos generalinė sekretorė Irene Khan atkreipė dėmesį, kad vyriausybėms metusis į kovą dėl savo ekonomikų atgaivinimo, žmogaus teisių klausimai buvo nustumti į šoną. Ji kvietė nepražiūrėti šios „tiksinčios bombos“ ir pradėti naują globalaus požiūrio į žmogaus teises etapą. *Reuters* naujienų agentūrai duotame interviu, kaip šviesų spindulį bendrame žmogaus teisių paveiksle, paminėjo pasikeitusį JAV administracijos požiūrį į karą su terorizmu. (*Reuters*, 05.28)

Tarptautinės valiutos fondas apie Rusijos ekonomikos perspektyvas

Birželio 1-ąją dieną Tarptautinis valiutos fondas (TVF), atlikęs pirmąją savo misiją Rusijoje nuo krizės pradžios, paskelbė naujas Rusijos ekonomikos raidos 2009 ir 2010 metais prognozes, kurios yra blogesnės, palyginti su balandžio mėnesį skelbtomis. Rusijos ūkio nuosmukio šiais metais prognozė padidinta nuo 6,0 iki 6,5 proc., augimo kitąmet - nuo 0,5 proc. iki 0 procentų. Po 10 dienų trukusios TVF ekspertizės fondas paragino Rusijos centrinę banką pradėti vietinių bankų streso testavimą, kadangi pastebimas blogų paskolų daugėjimas.

Pasak Maskvoje vykusioje spaudos konferencijoje dalyvavusio TVF Europos departamento direktoriaus pavaduotojo Poul Thomsen, „Rusijos centrinis bankas neturi pilno šalies bankų sistemos poveiklo, o planai, kaip užtikrinti adekvatų bankų kapitalizavimą, dar turi būti formalizuoti“. TVF atstovas taip pat išreiškė nerimą dėl to, kad Rusija per daug skatino savo ekonomiką, sudarydama didžiulį biudžeto deficitą šiais metais. Kita vertus, jis pagyrė vyriausybę už „toliaregišką politiką per pastarąjį dešimtmetį“ dėl to, kad už naftą gautas pelnas buvo sutaupytas, o ne išleistas. Tai suteikė Rusijai trečios šalies statusą pasaulyje pagal sukauptą užsienio valiutos

rezervą. „Tokios politikos dėka Rusija turi monetarinės ir fiskalinės politikos potencialą susidoroti su krize“, pasakė TVF atstovas. (*Interfax-BNS, Financial Times*)

Lenkijoje – krizė be recesijos

Tuo metu, kai kitos Rytų Europos šalys sunkiai išgyvena pasaulinės krizės padarinius, Lenkijos ekonomikoje fiksuojamas augimas. Pirmąjį šių metų ketvirtį ūkio prieaugis siekė 0,8 proc. Taigi Lenkija tapo vienintele šalimi iš ES „naujokių“, kuri pademonstravo teigiamą dinamiką, ir užima antrąją vietą ES pagal ekonomikos augimo tempus, praneša Rusijos verslo dienraštis *RBC daily*. Tarp 20 ES šalių, paskelbusių pirmojo ketvirčio rezultatus, tai antras pagal dydį rodiklis, nusileidžiantis tik Kiprui, kur ekonomika per šį laikotarpį išaugo 1,4 procento. Dinamika, kurią demonstruoja Lenkijos ekonomika, atrodo gana įspūdinga, palyginus su situacija kitose Rytų Europos šalyse, kurioms skaudų smūgį kirtu sumažėjusi jų produkcijos paklausa, kreditavimo sistemos griūtis, sumažėjusios užsienio investicijos. Pavyzdžiui, Vengrijoje ekonomika nusmuko 2,3 proc., Čekijoje - 3,4 proc., Slovakijoje - 5,4 proc., o Lietuvoje - net 13,6 proc. Tačiau kitose Baltijos šalyse situacija dar prastesnė: Estijoje ekonomika smuko 15,6 proc., o Latvijoje - net 18 procentų. Balkanų šalyse situacija taip pat ne itin džiugi. Rumunijos bendrasis vidaus produktas (BVP) sumažėjo 2,6 proc., o Bulgarijoje - 3,5 procento. Kol kas savo statistikos duomenų nepateikė Slovėnija, viena labiausiai išsivysčiusių Rytų Europos šalių. „Lenkijos atveju du faktoriai suvaidino lemiamą vaidmenį, - sakė vyriausiasis ekonomistas iš Varšuvos banko „ING Bank“ Rafal Benecki. Pirma, čia nebuvo tokių beprotiškų kreditavimo apimčių augimo kaip Baltijos šalyse ar Rumunijoje. Be to, išduodamos paskolos daugiausia buvo padengiamos vietos indėliais, ne skolintomis lėšomis iš užsienio, todėl kreditavimo krizė šalyje nebuvo tokia skausminga. Antra, Lenkijos ekonomika daugiau priklauso ne nuo eksporto, o nuo vidaus paklausos, ir čia išryškėja jos pranašumas lyginant, pavyzdžiui, su Čekija (ten pajamos iš eksporto sudaro 70 proc. BVP, Lenkijoje - 40 proc. BVP). Be to, Čekijos eksportas orientuotas į automobilių pramonę, tuo tarpu Lenkijos eksportas yra pakankamai diversifikuotas“. (*ELTA,06.02*)

Švedijos bankai pasiryžę atlaikyti krizę Baltijos šalyse

Antradienį (06.02) agentūra *Reuters* savo pranešime citavo Švedijos banko Baltijos šalių padalinio vadovo Hakan Berg įsitikinimą, kad Lietuvos finansinis sektorius galėtų atlaikyti netgi didesnę ekonominę krizę, įskaitant devalvaciją. „Mes testavome blogiausius scenarijus, ir visi indikatoriai parodė, kad esame pasirengę išgyventi“, *Reuters* citavo H.Berg žodžius, pasakytus dienraščiui „Lietuvos rytas“. Panašią žinią gegužės 28 d. pateikė JAV verslo naujienų agentūra *Bloomberg*, paskelbdama Danske Bank A/S pareiškimą, kad didžiausi Baltijos šalių skolintojai – Švedijos bankai – išgyvens, net jei Latvija devalvuos savo valiutą.

Tą pačią dieną *Bloomberg* skelbė ir Moody's Investors Service pranešimą, kad Rytų Europos šalyse nebeužsitęs finansinės krizės pavojus, kadangi privatūs investuotojai ir bankai tęsia savo finansavimą regione. Rytų Europos ekonomikos vis dar yra „siaubingos formos“ (in „dire shape“), ir jų atsigavimas stipriai priklauso nuo globalinio atsigavimo, pasakęs Moody's vyriausiasis analitikas Dietmar Hornung. Jis taip pat pasakė, kad Čekija ir Slovakija, kurios pagal Moody's vertinimą turi reitingą A1, taip pat Lenkija, vertinama balu A2, yra „inkarai šioje audroje“. Šios šalys išsaugojo tokius reitingus, kokie buvo iki krizės, nors Slovakijos perspektyvos vertinimas buvo sumažintas nuo „pozityvaus“ į „stabilų“. Likvidumo pavojai išlieka Baltijos šalyse ir Vengrijoje. Latvija, kuri kartu su Rumunija ir Vengrija jau gavo pagalbos paskolą, patyrė didžiausią kreditingumo nuvertinimą – nuo A2 iki Baa3. Vengrijos kreditingumo balas buvo sumažintas nuo A2 iki Baa1. (*Bloomberg, 05.29*)

Parengė: Asta Chaladauskienė, Informacijos stebėjimo ir analizės skyriaus pirmoji sekretorė, tel.: 2362452

INFORMACIJA IŠ LR ATSTOVYBIŲ UŽSIENYJE**JAV****I dalis**

Bedarbystė. Nuo recesijos pradžios 2007 m. gruodį prarasta 5,7 mln darbo vietų, tame tarpe – 539000 -balandį. Užimtumo duomenys išlieka labai prasti.

Ekonomikos stimuliavimo planas ir vartojimas. Dėl ekonomikos stimuliavimo plano JAV gyventojų pajamos didėja. Tuo pat metu vartojimas mažėja, o santaupų lygis yra aukščiausias per pastaruosius 50 metų. Komercijos departamento duomenimis gyventojų pajamos balandį išaugo 0,5 %, lyginant su kovu; patikslinta, kad kovo mėn. pajamos mažėjo 0,2% (prieš tai skelbta 0,3%.) Asmeninis vartojimas balandį lyginant su kovu mažėjo 0,1%. Patikslinta, kad vartojimas kovą mažėjo 0,3%, prieš tai skelbta, kad 0,2%.

Dow Jones Newswires ekonomistai prognozuoja 0,2% pajamų ir 0,1% vartojimo mažėjimą. Grynosios pajamos (po mokesčių) balandį išaugo 1,1%. Ekonomikos stimuliavimo planas, pasirašytas prezidento Obamos vasario mėn. didina asmeninės įplaukas, įgalina papildomai mokėti bedarbiams ir mažina mokesčius.

Komercijos departamento duomenimis, asmeninės santaupų ir grynujų pajamų santykis balandį pasiekė 5,7%, kovą – 4,5%, vasarį – 4,1%. Asmeninės santaupos pasiekė \$620.2 trl USD, t.y. didžiausia suma nuo 1959 m., kai šie duomenys pradėti analizuoti. Šis santaupų augimas prasidėjo maždaug prieš metus, augant recesijai ir bedarbystei. Prezidento Bušo 2008 m. ekonomikos stimuliavimo plano pinigai nusėdo santaupose. Niekas neabejoja, kad taupyti sveika ir namų ūkyje, ir šalies ekonomikos mastu ir laikui bėgant tai yra kelias į klestėjimą. Tačiau dabar taupumas – tai baimės požymis, ir šiandien jis kenkia JAV ekonomikai.

Asmeninis vartojimas JAV sudaro 70% BVP. Administracijos duomenimis asmeninis vartojimas, lyginant su 2008 m. IV kv. augo 1,5%, (o 2008 IV kv. mažėjo 4,3%). Kartu su darbu vietų praradimu, JAV gyventojai yra giliai įklimę į skolas, gauti kreditą yra sunku, jų santaupos akcijose ženkliai (iki 50 %) sumažėjo, taip pat sumažėjo ir nuosavo nekilnojamo turto vertė.

Infliacija. Recesija sumažino kainų augimą. Vienas pagrindinių kainų indeksų (Price Index For Personal Consumption Expenditures) be maisto ir energijos kainų, lyginant su 2008 balandžio duomenimis, augo 1,9%, kovą - 1,8%. Federalinis rezervų bankas atidžiai stebi šį indeksą dėl infliacijos požymių. Fed apibrėžia statutinį kainų stabilumo tikslą kaip 1.5 - 2% infliaciją.

Padėtis statybų sektoriuje šiek tiek pagerėjo, komercijos departamento pastebėtas retas gyvenamojo sektoriaus išlaidų ir komercinių statybų augimas - 0,8%. Išlaidos didėjo 0,4% kovą. Tuo pat metu kovą ir balandį statybų sektoriuje prarasta 245,000 darbų vietų. Neparduotų namų skaičiai išlieka stabilūs. Dauguma transakcijų vyksta, kai savininkai neįstengia mokėti paskolų, ir bankai parduoda namus dempinginėmis kainomis. Naujų namų paklausa išlieka minimali.

Statybų augimas komerciniame sektoriuje vyksta kelių ir viešbučių sektoriuje, išlaidos mažėja mokyklų, ofisinių pastatų ir medicinos įstaigų sektoriuose. Statybos viešajame sektoriuje sumažėjo 0,6%. Federalinės valdžios statybos mažėjo 6,5%. Valstijų ir vietos viešojo sektoriaus statybos, (ženkliai didesnės nei federalinės) mažėjo 0,1%.

Gamybos sektorius. Institute for Supply Management (ISM) patvirtino, kad gamybos sektoriuje mažėjimas lėtėja, daugėja naujų užsakymų. ISM gamybos indeksas gegužės mėn. didėjo iki 24,8 (balandį – 40,1, daugiau nei prognozavo Dow Jones ekonomistai (41,5). ISM indeksas iki 50 indikuoja mažėjimą. ISM pažymi, kad nepaisant mažėjančių užimtumo ir prekių atsargų rodiklių,

gamybos sektoriuje atsirado viltingų ženklų Gegužį pirmą kartą nuo 2007 lapkričio augo naujųjų užsakymų indeksas – 51,1 (nuo 47,8 – balandį). Tai yra vienas svarbiausių aktyvumo indikatorių, ir jis sparčiau didėja nuo to, kai pasiekė dugną -23,1- 2008 m. gruodį.

Parengė Dina Kopilevič, LR generalinio konsulato Niujorke antroji sekretorė

II dalis

EKONOMIKA, KRIZĖ

Daugiau kaip 90 proc. apklaustų ekonomikos analitikų mano, jog JAV ekonomikos recesija baigsis šiomet, skelbia apklausą atlikusi „National Association for Business Economics“.

Maždaug 74 proc. apklaustųjų prognozuoja, jog 2007 m. gruodį prasidėjusi ilgiausia nuo Antrojo pasaulinio karo metų recesija baigsis šių metų trečiąjį ketvirtį. 19 proc. mano, jog lūžis įvyks per paskutinius tris šių metų mėnesius. Likę 7 proc. mano, jog recesija baigsis pirmąjį 2010 m. ketvirtį. Tačiau, analitikų nuomone, nepaisant ekonomikos atsigavimo, nedarbas nemažės. Įmonės neskubės įdarbinti naujų darbuotojų, kol nebus visiškai tikros dėl ekonomikos atsigavimo. Prognozuojama, jog vidutinis nedarbo lygis JAV šiomet bus 9,1 proc. (pernai – 5,8 proc.). Kai kurie analitikai mano, jog nedarbas ateinančių metų antrąjį ketvirtį pasieks 10,7 proc.

<http://www.chicagotribune.com/business/nationworld/wire/sns-ap-us-economic-recovery,0,5456174.story>

Ilinojaus valstijos gubernatorius Pat Quinn tikisi, jog Ilinojaus įstatymų leidėjai pritaris pasiūlymui 50 procentų (nuo 3 proc. iki 4,5 proc.) padidinti valstijos pajamų mokesčio tarifą, siekiant subalansuoti valstijos biudžetą, kurio deficitas - 11.6 mlrd. dol.

Tačiau valstijos įstatymų leidėjai, baigiantys sesiją gegužės 31 d., greičiausiai patvirtins biudžetą, apimsiantį tiktai dalį valstijos metinių išlaidų, o nelengvus biudžeto sprendimus priims vėliau šiais metais.

Nepritarus siūlymui didinti valstijos pajamų mokesčių, Ilinojaus išlaidos turės būti sumažintos 37 proc.

<http://www.chicagobusiness.com/cgi-bin/news.pl?id=34198>

<http://www.chicagobusiness.com/cgi-bin/news.pl?id=34079&seenIt=1>

Kovą užfiksuotas rekordinis 18.6 proc. Čikagos nekilnojamojo turto kainų kritimas, lyginant su 2008 m. kovo mėn., praneša „Standard & Poor’s“.

Visose JAV nekilnojamos turto kainos nukrito 32,2 proc., lyginant su 2006 m. antro ketvirčio kainomis, kuomet jos buvo didžiausios, ir pasiekė 2002 m. pabaigos kainų lygį.

<http://www.chicagobusiness.com/cgi-bin/news.pl?id=34167>

ENERGETIKA, ATSINAUJINANTYS ENERGIJOS ŠALTINIAI

Didžiausia JAV energijos skirstymo įmonė "Pacific Gas and Electric Company" (PG&E) pasirašė eilę sutarčių su kompanija "BrightSource Energy Inc." dėl rekordinio 1 310 megavatų saulės terminės energijos kiekio pirkimo.

http://www.brightsourceenergy.com/images/uploads/press_releases/PGE_BrightSource_051309.pdf

JAV sparčiai plečiasi vėjo energijos pramonė. Per pirmąjį šių metų ketvirtį įgyvendinti nauji projektai 15 valstijų, sudarantys sąlygas patenkinti 816 tūkst. namų ūkių energijos poreikius, praneša Amerikos vėjo energetikų asociacija.

Bendra vėjo energijos generuojama galia JAV siekia 28 206 MW, kas leidžia energija aprūpinti daugiau kaip 8 mln. namų ūkių ir išvengti 52 mln. tonų anglies dioksido emisijos.

http://www.awea.org/newsroom/releases/AWEA_first_quarter_market_report_042809.html

http://www.awea.org/pubs/documents/Outlook_2009.pdf

JAV vėjo energijos asociacija Čikagoje surengė didžiausią pasaulyje tarptautinę parodą ir konferenciją vėjo energetikos tema. Parodoje dalyvavo 1 280 įmonių, apsilankė daugiau kaip 23 tūkstančiai lankytojų.

Pagrindiniai renginio momentai:

http://www.awea.org/newsroom/releases/Largest_Wind_Power_Event_Closes_050709.html

Parodoje dalyvavusios įmonės:

<http://viewer.zmags.com/publication/49653062#/49653062/76>

STATISTIKA

Čikagos didžiausios (pagal 2008 m. pajamas) viešos įmonės

[http://www.chicagobusiness.com/cgi-](http://www.chicagobusiness.com/cgi-bin/businessList.pl?djoPage=view_html&djoPid=1650&djoPY=@pI54S9U.JFiv)

[bin/businessList.pl?djoPage=view_html&djoPid=1650&djoPY=@pI54S9U.JFiv](http://www.chicagobusiness.com/cgi-bin/businessList.pl?djoPage=view_html&djoPid=1650&djoPY=@pI54S9U.JFiv)

Parengė Vilma Mikėnienė, LR Generalinio konsulato Čikagoje atašė

III dalis

JAV Senatas (gegužės 19 d.) ir Atstovų Rūmai (gegužės 20 d.) **priėmė teisės aktus, kuriais siekiama „apginti“ vartotojus - kredito kortelių turėtojus nuo savavališko kredito kortelių kompanijų elgesio** – nepagrįsto palūkanų normų bei mokesčių didinimo. JAV Prezidentas atitinkamą įstatymą pasirašė gegužės 22 d.

Remiantis gegužės 26 d. paskelbtais duomenis (Standard & Poor's/Case – Shiller Home Price Index), 2009 m. 1 ketv., lyginant su 2008 m. 1 ketv., **gyvenamojo būsto/šeimos gyvenamojo namo kainos šalyje vidutiniškai sumažėjo 19,1 proc.** (tai didžiausias smukimas per visą 21 metų šio indekso „gyvavimo“ laikotarpį).

Palyginimui. 2009 m. 1 ketv. būsto kaina krito iki 2002 m. lygio arba 32,3 proc., lyginant su „pakilimo“ laikotarpiu 2006 m. 2 ketv.

Prognozuojama, kad 2009 m. būstą praras (foreclosures) apie 2 mln. namų savininkų (palyginimui, 2007 m. ir 2008 m. šis skaičius siekė 3 mln.).

Kompanijos Fitch Ratings analizės duomenis, net ir modifikavus būsto paskolas, 65-75 proc. jų bus neišmokėtos (default) per artimiausius 12 mėn.

Gegužės 27 d. paskelbta, kad **Rusijos investicinė grupė už 200 mln. USD įsigijo** didžiausios JAV „internetinio komunikavimo“ (social networking) kompanijos **Facebook akcijų**.

Gegužės 29 d. paskelbta apie gegužės 31 d. prasidėsiantį JAV Iždo departamento vadovo Timothy F. Geithner (TFG) trijų dienų vizitą į Kiniją.

Tai laikoma pirmu rimtu naujos Administracijos bandymu „įsitraukti į ekonominį dialogą“ su Kinija, kuriuo pirmoje eilėje bus siekiama paraginti Kinijos vadovybę išlaikyti didžiules ekonomikos skatinimo programas/lėšas infrastruktūrinių projektų įgyvendinimui bei aptarti galimus būdus, kaip paskatinti Kinijos gyventojus daugiau vartoti, siekiant išjudinti pasaulinę paklausą.

Teigiama, kad TFG sieks paraginti Kiniją „pakreipti“ šalies ekonomikos modelį daugiau į vidaus rinką, lyginat su dabartine šalies „orientacija“ beveik išimtinai į eksportą (tai būtų panašu į JAV modelį).

Nesitikima, kad TFG smarkiai priekaištautų Kinijai dėl manipuliavimo nacionaline valiuta, turint galvoje, kad Kinija yra didžiulės JAV valstybės skolos dalies „laikytoja“.

Praėjusią savaitę šalies spaudoje pasirodė keletas straipsnių, svarstymų dėl galimybės šalyje įvesti pridėtinės vertės mokestį (VAT), teigiant, kad tai padėtų surinkti daugiau pajamų į šalies biudžetą, padidintų skaidrumą visose prekės/paslaugos judėjimo etapuose, kt.

Tuo pačiu juose pripažįstama, kad, vargu bau, ar kas nors artimiausiu metu ryžtųsi tokios „nepopuliarios“ priemonės siūlymui/įgyvendinimui.

Parengė Dalia Kadišienė, LR ambasados JAV ministrė patarėja

EUROPOS SAJUNGA:

VOKIETIJA

Federalinės statistikos tarnybos "Destatis" paskelbtais išankstiniais gegužės mėnesio duomenimis, Vokietijos eksportas kovo mėnesį, palyginti su metais anksčiau, sumažėjo 15,8 procento, o importas smuko 11,6 procento. Užsienio prekybos perteklius kovą sudarė 11,3 mlrd. eurų ir buvo gerokai mažesnis negu ankstesniais metais, kai sudarė 16,8 mlrd. eurų. Einamosios sąskaitos perteklius palyginamuoju laikotarpiu sumažėjo nuo 17,6 mlrd. eurų iki 10,2 mlrd. eurų.

Vertinant pirmojo ketvirčio rezultatus, Vokietijos eksportas, lyginant su paskutiniu 2008 m. ketvirčiu, sumažėjo 9,7 proc., o lyginant su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu – net 17 proc. Importas per tą laikotarpį sumažėjo 5,4 proc. Bendras užsienio prekybos balansas sąlygojo Vokietijos ekonomikos kritimą 2,2 proc. Dar 1,5 proc. prie kritimo prisidėjo investicijų sumažėjimas. Per pirmąjį 2009 m. ketvirtį investicijos krito 7,9 proc, o materialinės investicijos daugiau nei 16 proc. Vienintelis pozityvus rodiklis pirmajame ketvirtyje buvo privatus vartojimas, kuris I-ąjį ketvirtį augo 05, proc., o valstybės išlaidos išaugo 0,3 proc. Šie abu rodikliai 0,3 proc. prisidėjo prie Vokietijos realaus BVP augimo 0,3 proc.

Parengė Nerija Bendinskienė, LR ambasados Vokietijoje pirmoji sekretorė

AUSTRIJA

2009 metų pirmą ketvirtį ekonomikos nuosmukis, lyginant su 2008 metų atitinkamu laikotarpiu siekė 3,6 proc. ,kai tuo tarpu euro zonos vidurkis – minus 4,6 proc. Lyginant su 2008 m. IV ketvirčiu BVP sumažėjo 2,8 proc. Austrijos Nacionalinio banko nuomone, vidutinio laikotarpio perspektyvoje nėra defliacijos ar infliacijos rizikos Austrijoje ar kitose euro zonos valstybėse. Paskutiniai rodikliai rodo, kad Austrijos ekonomika įveiks esamą krizę. Vyriausybės priimtos priemonės yra pakankamos sustabdyti ekonominės krizės gilėjimą. Bankų paketas tai pat buvo stipri pagalba Austrijos bankams. Pasirodžiusi kritika dėl to, kad Austrijos bankai dėl investicijų Rytų Europoje patirs didžiulius nuostolius yra nepagrįsti. Šia nuomonę paneigė ir atsiprašė už ankstesnę kritiką gegužės 15 d. Austrijos lankęsis Tarptautinio valiutos fondo vadovas D. Strauss- Kahn.

Šveicarijos Tarptautinio vadybos vystymo instituto IDM parengtoje studijoje, kurioje pagal 20 kriterijų Danijos pasirengimas esamai ekonominei krizei įvertintas 2010 proc. Austrija iš 57 valstybių yra 14 vietoje su įvertinimu 67,83 proc. Austrijos svarbūs ekonominiai partneriai bei ateities rinkos, kaip Rusija, Ukraina , Rumunija , Vengrija ir Kroatija yra sąrašo apačioje. Vokietija - 25 vietoje.

Austrijos užsienio prekybos apimtys mažėja. Pirmus du 2009 metų mėnesius Austrijos eksportas sumažėjo 25 proc., importas 20 proc. Tai daugiau , nei buvo prognozuojama. Austrijai, kuri 6 iš 10

eurų uždirba iš eksporto ir kas antra darbo vieta tiesiogiai ar ne yra susijusi su eksportu toks prekybos nuosmukis kelia rūpesčių.

Eksporto skatinimo priemonių paketas. Gegužės 25 d. Austrijos ekonomikos ministerija ir Austrijos ekonomikos rūmai (WKO) pristatė priemonių paketą, skirtą didinti Austrijos verslo tarptautinį konkurencingumą („go international“). Kasmet bus skiriama 25 mln. eurų. Tikimasi, kad įgyvendinus priemones, eksportuojančių įmonių skaičius padidės 2 tūkstančiais. (2008 metais eksportavo apie 36 tūks. iš 300 tūks. įmonių). Numatytos priemonės padės įmonėms atrasti naujas rinkas, kaip pvz. Artimieji Rytai, Šiaurės Afrika ar Pietų Amerika, Indija, Kinija, Šairės, Kaukazas. Tikslas yra sumažinti priklausomybę nuo Vokietijos rinkos. Tai pat bus sustiprintas Austrijos paslaugų ir kūrybinio verslo atstovavimas užsienyje. 19 mln. eurų iš numatytos sumos bus skirta WKO, turinčiam platų atstovybių tinklą pasaulyje. Atitinkamoms sritims bus ieškoma tinkamos rinkos. Pvz. atsinaujinanti energetika – JAV, aplinkso technologijos – Kinija, infrastruktūra – Rytų Europa, naftos perdirbimo technologijos – Artimieji Rytai. Dar 11 mln. bus skirat EXPO pasirengimui EXPO parodai Šanhajuje.

Įmonių kreditams suteikiamos garantijos. Nuo liepos mėn. 10 mlrd eurų iš numatyto 100 mlrd eurų bankų pagalbos paketo bus skirta įmonių kreditų garantijoms. Valstybė, per Austrijos kontrolės banką (Oesterreichische Kontrollbank AG) suteiks 30, 50 ar 70 proc. kredito sumai garantijas - max 300 mln eurų vienai įmonei. Įmonės apyvarta turi sudaryti ne mažiau 50 mln. eurų per metus, darbuotojų skaičius – daugiau nei 250. Austrijos mažoms ir vidutinėms įmonėms metų pradžioje kreditų garantijoms yra skirta 5,3 mlrd eurų suma. Kredito suma max 2,5 mln. eurų. Garantuojama iki 90 proc. kredito sumos.

Kompanijos Creditreform atliktas tyrimas parodė, **Smulkus ir vidutinis verslas (SVV) išgyvena sunkius metus.** Krizės pasekmės ypač pasijuto dabar tačiau tik rudenį bus galima pasakyti kiek. 1806 SVV įmonių apklausa parodė, kad beveik pusė jų mano, kad per ateinančius 6 mėnesius apyvarta ir pajamos mažės, kas trečia planuoja mažinti darbuotojų skaičių. Tačiau įmonės, išskyrus prekybos sritį, nemažina numatytų investicijų.

Austrijos avialinijų (AUA) nuostoliai auga. 2009 m. sausio --balandžio mėn. keleivių skaičius sumažėjo 14,8 proc., lyginant su atitinkamu 2008 m. laikotarpiu. 2600 darbuotojų dirba nepilną darbo dieną, nuo gegužės mėn. 2000 reisuose dirbančio personalo tai pat pereina prie sutrumpinto darbo grafiko. Tikimasi, kad vėliausiai iki liepos pabaigos Europos Komisija, svarstanti dėl numatytos sutartyje 500 mln. eurų valstybės pagalbos Lufthansa ir galimo kartelinio susitarimo, patvirtins Lufthansa ir AUA pirkimo sutartį, pagal kurią Lufthansa valdys 85 proc. AUA akcijų 41.56 proc. AUA akcijų pirkti iš Austrijos Vyriausybės, likusios – iš privačių akcininkų.

Vienos oro uosto prognozės gana optimistinės. Nors 2009 m. I ketv. keleivių skaičius sumažėjo 15 proc., tik 5,7 proc. lyginant su atitinkamu 2008 metų laikotarpiu. Planuojama, kad keleivių skaičius išaugs nuo 18 iki 30 mln. keleivių iki 2020 metų. Planuojama tolimesnė oro uosto plėtra.

Langų pramonė. Pagal konsultacinės kompanijos „Kreutzer Fischer und Partner“ atliktą studiją langų paklausa Austrijoje 2009 – 2010 metais ženkliai sumažės. Tai palies 250 įmonių Austrijoje, įskaitant stalius ir dailides, bei tris didžiausius gamintojus kaip Internorm, Actual ir Josko, gaminančius 31 proc. langų Austrijoje. 2008 metais buvo nupirkti 2,728 mln. langų, 2009 metų prognozė – 2,675 mln. langų, 2010 – 2,635 mln. Ypač mažėja medinių rėmų paklausa – 2008 metais ji sumažėjo 10,6 proc.

Cemento gamyba. Prognozuojama, kad cemento gamyba Austrijoje 2009 metais sumažės 9 proc., 2010 - dar labiau. Manoma, kad Europoje bus uždaryta apie 20 cemento fabriku. 2008 metais Austrijoje 9 esančios įmonės pagamino 6 mln. tonų cemento, importuota - 0,8 mln. tonų. Iš viso 9 įmonėse dirba 1785 žmonės, netiesiogiai dar 7290 žmonių. Apyvarta 457 mln. eurų.

Prekybos centrų plėtra. Nežiūrint į tai, kad Austrija Europoje yra trečioje vietoje pagal prekybos centrų tankumą, kompanija „Consultation group RegioPlan“ trijų metų bėgyje planuoja pastatyti 46 naujus prekybos centrus.

Parengė Laima Jurevičienė, LR ambasados Austrijoje patarėja

LENKIJA

Ekonomika

Preliminariais Lenkijos Vyriausiosios statistikos valdybos (GUS) duomenimis, Lenkijos BVP I-ame ketvirtyje buvo teigiamas ir sudarė 0,8 proc. (314,517,2 mln. zł.) Pagrindiniu šalies ekonomikos priaugio stimulu lieka vidaus rinkos paklausa.

GUS duomenimis, balandžio pabaigoje nedarbas Lenkijoje buvo 11,0 proc., tai 0,2 proc. mažiau nei kovo mėnesį (2008 m. balandžio mėn. nedarbas Lenkijoje siekė 10,3 proc.). Vyriausybė bei rinkos analitikai prognozuoja nedarbo rodiklio augimą, ypač antroje metų pusėje. Pagrindinė priežastis - vis labiau jaučiamas ekonominis Lenkijos pagrindinių prekybos partnerių svyravimas. Balandžio pabaigoje 479 įmonių jau deklaravo ketinimus artimiausiu metu atleisti apie 27,6 tūkst. darbuotojų.

Energetika

Spaudoje plačiai komentuojamas **PKN Orlen finansinės padėties pablogėjimas** (pirmajame ketvirtyje bendrovės nuostolis siekė 320 mln. zł.). Agentūra Moody's suteikė įmonei žemesnį reitingą – prieš du metus priskirtą BAA3 agentūrą pakeitė į BA1, iki vadinamojo „junk bonds“. Iki šiol PKN Orlen reitingai buvo saugiami, investiciniame lygmenyje, tačiau prie naujo įvertinimo Moody's pridūrė ir neigiamą komentarą apie perspektyvą, išpėdama dėl galimo tolimesnio smukimo. Minimai ir PKN Orlen planuojami darbuotojų atleidimai, kurie gali apimti 600-800 darbuotojų (pažymėtina, jog centrinėje įmonės būstinėje dirba 4,7 tūkst. žmonių). Sutinkamai su 2006 m. sutartimi dėl savanoriškų atleidimų, išeinantis darbuotojas gali tikėtis 50 tūkst. zł. pašalpos bei 4 tūkst. už kiekvienus kitus įmonėje dirbtus metus.

2010 m. spalio **Vyriausybė ketina patvirtinti Lenkijos branduolinės energetikos programą**. Tai informavo ūkio ministerijos branduolinės energetikos departamento direktorius Z.Kamiński (Z.Kamiński). Prieš Vyriausybei priimant programą, turi būti atlikta naujų elektrinių lokalizavimo analizė bei pakeisti anksčiau galioję ir priimti nauji teisiniai aktai atominė energetikos tema. Toks norminių aktų paketas, Vyriausybės prognozėmis, turėtų įsigalioji jau nuo 2011 m. pradžios. Prof. K.Żmijewski (K.Żmijewski), Emisijos reguliavimo konsultacinės tarybos generalinio sekretoriaus, nuomone, įgyvendinti šią programą pagal pateiktus terminus bus neįmanoma. Nuo politinio sprendimo iki atominę energetiką įteisinančių dokumentų priėmimo paprastai reikėtų 23 mėnesių, o kraštutiniiais atvejais ir 37. Profesoriaus vertinimais, realus investicinis laikotarpis, t.y. nuo sprendimo iki momento pirmosios atominės elektrinės pastatymo darbo pradžios užtruks ne mažiau 15 m. Teiginiai, jog pirmoji atominė elektrinė pradės veikti Lenkijoje jau 2020 m. yra savotiška Vyriausybės apgaulė ar saviapgaulė.

Apie naują PSE Operator strategiją, kuri numato bendradarbiauti su kaimynių šalių elektros perdavimo tinklų operatoriais 2009-05-28 informuoja „Puls Biznesu“. Naujos strategijos dėka PSE

Operator ketina užsitikrinti regiono lyderės poziciją ir sukurti Vidurio Europoje vienalytę energijos rinką. To siekiant, būtina glaudžiai bendradarbiauti su kaimynų bendrovėmis ne tik patirties pasikeitimo plotmėje. PSE Operator valdybos pirminikės S.Kasprzyk teigimu, praėjusių metų rugpjūtį buvo galimybė perimti iš Vattenfall vokišką operatorę VET, tačiau dėl itin trumpų terminų, Lenkijos įmonė nesugebėjo gauti korporacinių leidimų. Įgyvendinus naują strategiją, ateityje PSE Operator žada tokių progų nepraleisti. Šiuo metu, intensyviai svarstoma dėl galimybės bendradarbiauti su čekiška CEPS. S.Kasprzyk nuomone, šios įmonės pirkimu nebus suinteresuoti komerciniai investuotojai, o PSE Operator tai būtų puiki proga efektyviau valdyti energetinę sistemą, pvz. - palengvinant tarpvalstybinių magistralių statymą.

2009-05-29 „Gazeta Wyborcza“ įspėja, kad po birželio 7 d. rinkimų į Europos Parlamentą, gali kilti naujas energetinis konfliktas. Mat iki šios dienos Ukrainos Naftohaz privalo atsiskaityti su Gazprom už gegužės mėnesio dujų importą. Pasak Gazprom atstovo S.Kuprianov, ukrainiečiai išgyvena rimtus sunkumus. Jeigu Naftohaz neatsiskaitys nurodytu laiku, Gazprom pareikalaus 100 proc. sumos avansu už būsimus mėnesius. Konfliktas taptų neišvengiamas. Jo pasekmėje labiausiai nukentėtų Lenkija, pažymi dienraštis.

Vis dar nepasirašyta dujų importo sutartis tarp PGNiG ir Gazprom. Situaciją komentuoja 2009-05-29 „Puls Biznesu“. Rusija, vilkindama sutarčių tvirtinimo terminus, verčia Lenkiją nusileisti EuRoPol Gaz klausimu, t.y. peržiūrėti akcininkų sudėtį bendrovėje bei dujų tranzito per Lenkiją tarifus. Rusija siekia užsitikrinti sau dujotiekio, einančio per Lenkiją, kontrolę. Tai savotiškai pavyko Baltarusijoje, o šiuo metu tokios kontrolės siekiama ir Ukrainoje.

Parengė Valdas Lastauskas, LR ambasados Lenkijoje ministras patarėjas

ŠVEDIJA

Valiutos kursas: 1 euras – 10,71 SEK

2009-05-28 Gegužės 27 d. Švedijos Centrinis bankas paskelbė apie sprendimą **sustiprinti valiutos rezervą 100 mlrd SEK**. Banko teigimu šiuo veiksmu buvo atstoti valiutos rezervai. Tai paskatino spekuliacijas, kad tokiu būdu ruošiamasi lato devalvacijai.

2009-05-29 Švedijos finansų ministras Anders'as Borg'as kalbėdamas Švedijos Pramonininkų konfederacijos metiniame susirinkime pareiškė, kad „matyti šviesa tunelio gale“, tačiau pabrėžė, kad dar anksti teigi, jog „viskas gerai“, nes situacija tik stabilizuojasi, ir dar anksti kalbėti apie kilimą.

2009-06-01 Švedijos statistikos duomenimis, pirmąjį **2009 m. ketvirtį Švedijos ekonomika susitraukė 6,5 proc.** Šis kritimas buvo šiek tiek geresnis nei buvo prognozuota.

2009-06-01 paskelbta, kad **SEB'e įvyks vidinis pergrupavimas ir bus sukurta atskiras „SEB Baltic“ padalinys**. Banko teigimu šis padalinimas leis geriau reaguoti į iššūkius ir nereiškia, kad kuriamas blogų paskolų bankas. Likusi banko dalis nebus perorganizuota regioniniu pagrindu.

Parengė Edvilas Raudonikis, Lietuvos ambasados Švedijoje ministras patarėjas

PORTUGALIJA

BVP. Nacionalinio statistikos instituto INE patikslintais duomenimis Portugalijos BVP per I ketvirtį sumažėjo 1,7 proc., o per metus – 3,7 proc. Didžiausią neigiamą įtaką BVP padarė 27,8 proc. nukritęs eksportas, sumažėję investicijos bei namų ūkių vartojimo išlaidos.

Europos Komisijos prognozės. Pagal gegužės 4 d. Europos Komisijos paskelbtą 2009 m. pavasario ekonominę prognozę (*Spring Economic Forecast*) Portugalijos BVP šiemet turėtų sumažėti 3,7 proc., o 2010 m. – dar 0,8 proc. Dėl neaiškių paklausos perspektyvų smarkiai sumažės privačios investicijos (-14,4 proc. šiemet ir -8,0 proc. kitąmet), o augantis nedarbas ir padidėjęs taupymas stabdys privatų vartojimą (atitinkamai -1,3 ir -0,4 proc.). Smarkiai sumažėjusi išorinė paklausa neigiamai atsilieps eksportui, kuris 2009 m. nukris 11,7 proc., o 2010 m. – 0,1 proc. Importas dėl vidaus paklausos smukimo irgi sumažės panašiai (-10,0 ir -0,1 proc.).

Nedarbas. Preliminariais INE duomeniais, nedarbo lygis I ketvirtį padidėjo 1,1 procentinio punkto, pasiekdamas 8,9 proc. Lyginant su 2008 m. I ketvirčiu, nedarbas išaugo 1,3 procentinio punkto.

Užsienio prekyba. Nacionalinio statistikos instituto (INE) duomenimis, Portugalijos eksportas gruodžio - vasario mėn. sumažėjo 25,6 proc., o importas - 23,9 proc., lyginant su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. Vasario mėn. užsienio prekybos apimčių kritimas buvo dar ryškesnis: eksportas sumažėjo 31,4 proc., o importas – 34,1 proc., lyginant su 2008 m. vasariu. Jei 2008 m. IV ketvirtyje prekybos apimtys mažėjo tik su ES valstybėmis - narėmis, tai nuo 2009 m. sausio ši tendencija apėmė ir prekybą su trečiosiomis šalimis.

Gegužės 18 d. EUROSTAT duomenimis, Portugalijos eksporto kritimas (-30 proc., arba apie -2,0 mlrd. eurų) 2009 m. sausio – vasario mėn. buvo ketvirtas pagal dydį tarp visų ES šalių. Importas santykinai sumažėjo tiek pat (-30 proc.), tačiau vertine išraiška jo kritimas buvo didesnis (-3,1 mlrd. eurų), todėl prekybos deficitas sumažėjo iki -2,5 mlrd. eurų (2008 m. sausį – vasarį buvo -3,6 mlrd. eurų). Šie duomenys patvirtino didelę Portugalijos priklausomybę nuo pagrindinių ES eksporto rinkų, ypač nuo Ispanijos.

Portugalijos eksportas į Lietuvą 2009 m. sausio - vasario mėn. sudarė 1,4 mln. eurų, importas iš Lietuvos – 3,6 mln. eurų, prekybos balansas su Lietuva buvo neigiamas (-2,2 mln. eurų).

Konkurencingumas. Gegužės 19 d. paskelbtame Šveicarijoje IMD instituto (*Institute for Management Development*) konkurencingumo reitinge (*World Competitiveness Yearbook 2009*) Portugalija, lyginant su 2008 m., pakilo trimis pozicijomis ir užėmė 34 vietą tarp 57 pasaulio šalių (Lietuva šiame reitinge pakilo į 31 vietą iš pernykštės 36). Geriausią įvertinimą Portugalija gavo už infrastruktūrą, kurioje pakilo keturiomis pozicijomis į 28 vietą. Vyriausybės efektyvumas įvertintas 29 vieta – dviem pozicijomis žemiau nei pernai, visų pirma dėl padidėjusios valstybės skolos. Pagal ekonomikos efektyvumą Portugalija liko 42-oji, pakildama dviem laipteliais (daugiausiai dėl žemos infliacijos ir dėl turizmo pajamų), pagal verslo efektyvumą – 43-ioji. Silpnai įvertintas Portugalijos atsparumas krizei ir galimybės pagerinti savo konkurencingumą ateityje pagal vadinamąjį „streso testą“, kuriame Portugalija užėmė 42 vietą – viena pozicija žemiau už Lietuvą.

Bankų sektorius. Keturių didžiausių Portugalijos privačių bankų pelnas 2009 m. I ketvirtį išaugo 6,2 proc., lyginant su analogišku 2008 m. laikotarpiu. Augimą nulėmė net 626 proc. išaugęs BCP banko pelnas, į kurį buvo įskaičiuotos ir pajamos iš jo dukterinio banko Angoloje akcijų išplatinimo. Kitų bankų rezultatai buvo kuklesni: „Santander Totta“ pelnas didėjo 1 proc., o BES ir BPI bankai pelnas sumažėjo atitinkamai 30,6 proc. ir 33,5 proc. Kol kas nėra paskelbti valstybinio komercinio banko „Caixa Geral de Depositos“ I ketvirčio rezultatai.

Mokesčiai. Pagal Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) paskelbtą 2008 m. darbo pajamų apmokestinimo apžvalgą (*Taxing Wages*), nesusituokusio ir vaikų neturintio gyventojų darbo užmokesčiui taikomų pajamų mokesčių ir darbuotojų mokamų socialinio draudimo įmokų bendra našta, įskaitant mokesčių lengvatas, Portugalijoje sumažėjo nuo 22,9 proc. 2007 m. iki 22,8 proc. pernai ir buvo septinta mažiausia tarp 30-ies EBPO šalių (EBPO vidurkis sudarė 26,4 proc.). Sutuoktinių, turinčių du vaikus, bendra mokesčių našta taip pat buvo viena iš mažesnių – 9,9 proc.

Nekilnojamasis turtas. Nacionalinio statistikos instituto INE duomenimis, 2009 m. I ketvirtį gyvenamojo būsto įvertinimo vidurkis būsto paskolų sutartyse, lyginant su analogišku 2008 m. ketvirčiu, sumažėjo 5,8 proc. ir sudaro 1149 eurų už kv. metrą. Tai mažiausias būsto vertinimo vidurkis nuo 2003 m. Didžiausiais kritimas (9,9 proc.) užfiksuotas pietiniame Algarvės regione. Ekspertai tokį kritimą paaiškina bankų vykdoma konservatyvia paskolų politika ir per didelė būsto pasiūla.

Būsto paskolos. Gegužės 13 d. įsigaliojo dekretas–įstatymas dėl būsto paskolų įmokų dalinio atidėjimo (įstatyme vadinamo „moratoriumu“) asmenims, netekusiems darbo ir registruotiems darbo biržoje ne mažiau kaip 3 mėnesius. Pagal šį įstatymą minėtiems asmenims iš valstybės įkurtos kreditinės linijos bus padengiama 50 proc. mėnesinės būsto paskolos įmokos, bet ne daugiau kaip 500 eurų. Maksimalus tokios lengvatos laikotarpis - 24 mėnesiai, kuriems pasibaigus paskolos gavėjas turės gražinti už jį padengtas paskolos įmokas su EURIBOR palūkanomis, sumažintomis 0,5 procentinio punkto.

Kelių transportas. Gegužės 19 d. įsigaliojo dekretas - įstatymas, numatantis privalomą elektroninio kelių mokesčių nuskaitymo prietaiso DEM (*dispositivo eletrónico de matricula*) įrengimą ant visų Portugalijos teritorijoje cirkuliuojančių kelių transporto priemonių. Visoms transporto priemonėms šis reikalavimas taps privalomas po 12 mėn. nuo įstatymo įgyvendinimą reglamentuojančių taisyklių įsigaliojimo (kol kas jos dar nėra priimtos) – t.y. maždaug nuo 2010 m. vidurio. Tačiau transporto priemonėms, važiuojančioms mokamomis autostradomis, kuriose kelių mokestis renkamas tik elektroninėmis priemonėmis, DEM įrenginys taps privalomas anksčiau – jau po 30 dienų nuo minėtų taisyklių įsigaliojimo. Pirmuosius 6 mėnesius DEM įrenginiai bus išduodami nemokamai, vėliau jie bus parduodami už kol kas dar nenustatytą kainą. Dabartiniai „Via Verde“ kelių mokesčio nuskaitymo įrenginiai bus keičiami į DEM nemokamai. Šiai sistemai įgyvendinti įsteigta valstybinė įmonė SIEV (*Sistema de Identificação Electrónica de Vehículos*), kuri taip pat organizuos DEM įrenginių viešąjį pirkimą. Į Portugaliją atvykę užsienyje registruotų transporto priemonių valdytojai turės galimybę įsigyti laikinai galiojančius DEM įrenginius arba sumokėti kelių mokestį kitomis (dar nenustatytomis) priemonėmis, o mokamuose keliuose turės būti atitinkami informaciniai skydai apie mokesčio mokėjimo vietas ir būdus. Už DEM prietaiso neturėjimą numatyta bauda nuo 120 iki 600 eurų.

Automobilių prekyba. Portugalijos automobilinekų asociacijos ACAP duomenimis, 2009 m. balandžio mėn. Portugalijoje parduoti 15632 automobiliai, arba 34,2 proc. mažiau negu 2008 m. balandį. Per keturis 2009 m. mėnesius parduota 56877 automobilių, arba 40 proc. mažiau negu per analogišką 2008 m. laikotarpį. Keleivinių lengvųjų automobilių pardavimai nukrito 40,3 proc., krovininių lengvųjų – 38,6 proc., sunkvežimių – 42,8 proc.

Turizmas. Nacionalinio statistikos instituto INE duomenimis, 2009 m. kovo mėn. viešbučių pajamos sumažėjo apie 21,3 proc., pajamos iš apgyvendinimo paslaugų – 22 proc., lyginant su 2008 m. kovo mėn. Nakvynių skaičius viešbučiuose kovo mėn. sumažėjo 22,5 proc, o I ketvirtį – 16,7 proc. Užsienio turistų nakvynių sumažėjo 19,4 proc., o nuolatinių gyventojų – 11,2 proc. Greta sumažėjusio turistų skaičiaus, I ketvirčio rezultatams įtakos turėjo ir kalendorius, kadangi viešbučių apyvartą padidinantis Šv.Velykų savaitgalis pernai buvo kovo mėn., o šiemet – balandžio mėn.

Verslo mokyklų reitingas. Lisabonos Katalikiškojo universiteto Ekonomikos ir verslo mokslų fakultetas trečius metus iš eilės pateko į dienraščio „Financial Times“ skelbiamą pasaulio aukštųjų verslo mokyklų reitingą, kuriame užėmė 37 vietą, o tarp Europos aukštųjų mokyklų – 17 vietą, abiem atvejais pagerindamas 2008 m. rezultatą dviem pozicijomis.

Parengė Andrius Pauga, LR ambasados Portugalijoje patarėjas

BELGIJA

Infliacija. Belgijos Ekonomikos klausimų departamentas pranešė, kad infliacija primą kartą nuo 1960 m. gruodžio krito žemiau nulio - 0.37 proc. Infliacijos lygio svyravimai buvo rekordiniai, nes dar pernai liepos mėn. metinė infliacija buvo 5.91 proc. – didžiausia per 24 metus. Neigiama

infliacija pastaruoju laikotarpiu yra ekonominės recesijos, ypač kritusių naftos, taip pat ir gamtinių dujų bei elektros kainų (sumažėjo nuo 5.4 iki 2.3 proc. gegužės mėnesį) mažėjimo rezultatas. Bet šis kritimas nėra visuotinis. Atmetus energijos ir sezoninių daržovių ir vaisių kainas, kitos kainos vis dar augo apie 2 proc. Priedo, prognozuojama, kad pradėjusios augti naftos kainos atgaivins infliaciją metų pabaigoje. Nors buvo stebima defliacija, nėra pavojaus, kad kainos, paklausa ir ekonomika įsisuks į ydingą kritimo spiralę, kas yra didžiausias košmaras ekonomistams košmaras, nes prognozuojamas naftos kainų augimas. Bent taip mano Ekonomikos, verslo ir administracinės reformos ministras Vincent Van Quickenborne, kuris pastebi, kad neigiama infliacija netgi gali būti naudinga šeimų perkamosios galios padidėjimo prasme. Sveikatos indeksas, naudojamas patikslinti kainoms ir darbo užmokesčiui, skaičiuojamas be degalų, alkoholio ir tabako kainų, gegužės mėnesį buvo 0.69 proc. aukštesnis palyginti su pernai.

Kompanijų spaudimas tiekėjams. Po to, kai pavasarį alaus gamykla *AB Inbev* vienašališkai informavo tiekėjus, kad pratęs savo mokėjimo terminus nuo 30 iki 120 dienų, telekomunikacijų kompanija *Belgacom* taip pat ėmė kelti problemas tiekėjams. Telekomunikacijų grupė išsiuntinėjo laiškus savo tiekėjams, reikalaujama sumažinti kainas bent 20 proc. nuo liepos 1 d., priešingu atveju grasindama atsisakyti užsakymų. Pasak pirkimų vadybininko, šio žingsnio buvo imtasi kaštų mažinimo plano rėmuose. Esą šalia kitų priemonių pagerinti pirkimo sąlygas, vienas tikslų yra sumažinti tiekėjų skaičių. Ekonomikos, verslo ir administracinės reformos ministras Vincent Van Quickenborne ketina prašyti Konkurentiškumo tarybos pradėti oficialų tyrimą. Esminis klausimas yra ar dominuojantis telekomunikacijų operatorius nesinaudoja savo rinkos pozicija, ar tai yra normali verslo praktika. Konkurentiškumo taryba jau tyrė *ABInbev* dėl jos mokėjimo terminų pratęsimo, bet negalėjo rasti pakankamai įrodymų tęsti procedūrą. Pasak ekspertų, telekomunikacijų kompanija tikrai nėra vienintelė, kuri spaudžia tiekėjus tam, kad sumažinti savo kaštus, sušvelninat finansinės krizės pasekmes. Mokėti pareikalavimus kuo vėliau, reikalauti kuo greitesnių mokėjimų ir geresnių tiekimo sąlygų yra įprastinės priemonės krizių metu. Konkurentiškumo taryba *Belgacom* dukterinei įmonei šią savaitę uždėjo rekordinę baudą dėl kainų, siekusių sužlugdyti konkurenciją.

“La Libre Belgique”, De Tijd, De Morgen, De Standaard /Antwerpen), flandersnews.be/Expatica, BELGA, Het Laatste Nieuws /Oostkust,

Parengė Dr. Nijolė Žambaitė, LR ambasadorė Belgijoje

NYDERLANDAI

Ekonomika

Pasak naujausių Nyderlandų statistikos biuro (CBS) pranešimų, **šalies ekonomikos augimas lyginant su 2008 metų ketvirtuoju ketvirčiu sulėtėjo 2,8 proc.**, o lyginant su tuo pačiu pirmuoju ketvirčiu net 4.5 proc. Taip ji atsidūrė ties 2006 metų lygiu. Nyderlandų statistikos biuro duomenimis, šalies gyventojai stipriai sumažino ne tik išlaidas restoranams ar dideliems pirkiniams, bet ir esminiems poreikiams (maistui). Maisto produktų pardavimai pirmąjį ketvirtį sumažėjo 4.8 proc.

Visgi šalies premjeras Janas Peteris Balkenende pareiškė, jog jokių **papildomų ekonomikos skatinimo priemonių imtasi nebus**. Jis taip pat atmetė valstybės žmoniškųjų išteklių mažinimo galimybę, tuo papiktindamas opozicinę socialdemokratų partiją. Šis sprendimas reiškia, jog šalies biudžeto deficitas išaugs daugiau nei prognozuotieji 3.3 proc. Numatoma, kad šiais metais šalies ekonomika smuks 4-6 proc. Už dviejų savaitių pasirodysiantis pavasario memorandumas, paremtas

statistikos biuro turimais duomenimis, turėtų suteikti aktualesnės informacijos apie dabartinę ekonomikos situaciją Nyderlanduose.

J.P.Balkenende bei W.Bos spaudai pažymi, jog yra požymių, kad nuosmukis lėtėja ir jie tikisi, kad metų pirmasis ketvirtis buvo blogiausias ir dabar situacija tik gėrės.

Valstybės parama statybų sektoriui

Nyderlandų Vyriausybė nusprendė skatinti statybas šalyje, skirdama 395 milijonus eurų. Municipalitetai gali pateikti paraiškas šiai paramai gauti tokiu atveju, jei patys remia tokio pobūdžio projektus, pavyzdžiui sumažindami žemės kainas. Subsidijuojami bus tik tie projektai, kurie kitu atveju dėl krizės būtų nutraukti. Šis žingsnis yra dalis krizinio 750 mln. eurų paketo, skirto nekilnojamojo turto rinkai paremti.

Tikimasi, jog tokių priemonių visuma padės išsaugoti statybų sektorių 2009-2010 ir darbo vietas jame. Taip pat dėmesys yra skiriamas energijos saugojimo priemonėms. Šiam tikslui buvo skirta 220 mln. eurų. Valstybė taip pat suteiks garantijas, kurios suteiks galimybę privačių namų savininkams užtikrinti pigesnes paskolas iš bankų saulės baterijoms, šilumos pompoms ir efektyviems centrinio šildymo boileriams įrenginti. Papildomi 12 mln. eurų bus skirti teikti privačių namų savininkų konsultacijoms energijos taupymo klausimais.

Nekilnojamojo turto savininkai, kurie susiduria su finansinėmis problemomis dėl to, kad prarado darbą arba turi daugiau nei vieną namą, finansinės paramos negaus. Visgi bus suteikta palankesnė galimybė gauti nekilnojamojo turto mokesčių nuolaidas – priemonę, skirtą asmenims, susidūrusiems su sunkumais mokant paskolas.

Nedarbas

Nedarbo lygis Nyderlanduose auga. Kitaip nei prieš taip buvusiais mėnesiais, nedarbas palietė ir moteris. Mažos ir vidutinės įmonės prognozuoja maždaug 175,000 darbo vietų sumažėjimą. Prognozės nežada artimiausiu metu teigiamų pokyčių. Nyderlandų ekonominės politikos analizės biuro duomenimis, krizės apogėjus bus pasiektas kitų metų pabaigoje, kuomet nedarbo lygis galėtų pasiekti 9 proc. ribą.

Parengė Vaidotas Verba Lietuvos ambasadorius Nyderlanduose

VENGRIJA

- Naujoji TVF biuro Budapešte vadovė I.Ivaščenko pareiškė, kad Vyriausybės priemonės – geras balansas tarp trumpalaikės stabilizacijos ir vidutinio bei ilgojo laikotarpio struktūrinių pokyčių. Šiuo metu jau tiesiog nėra erdvės mokesčių mažinimui ir geriausia ką galima daryti – perskirstyti mokesčius.
- Vengrijos finansų ministras P.Oszko (P.Osko) kalbėdamas apie euro įvedimą sakė, kad šio proceso laiko rėmų nustatymas išlieka pagrindiniu prioritetu, tačiau pirmiausia reikia pakelti ekonomiką į tą lygmenį, kuomet galima tik pradėti nustatinėti euro įvedimo datą.
- Paskelbtos Vengrijos nacionalinio banko ekonominės prognozės. Jų santrauka:

	2009	2010	2011
Inflation	4.4	3.5	1.3
GDP	-6.7	-0.9	3.4
Current account deficit (in % of GDP)	4.1	4.0	3.3
External financial need (in % of GDP)	2.0	1.4	0.2

Average gross wage	-0.3	2.1	4.5
Employment	-3.2	-1.7	0.7
Real wages	-4.3	-1.6	1.8

- Nedarbas Vengrijoje š.m. vasario – balandžio mėn. siekė 9,9 proc. Pernai per tą patį laikotarpį šis rodiklis siekė 7,7 proc.
- Parlamentas sumažino vaiko priežiūros pašalpų mokėjimą nuo trijų iki dviejų metų.
- Vengrijos UR ministras P.Balazs (P.Balaž) sakė, jog tikisi, kad URM sutaupys apie 2 mlrd. HUF (apie 7,14 mln. eurų) per metus sumažindama atstovybių užsienyje skaičių nuo dabartinių 118 iki mažiau nei 80.
- URM pranešė, kad Vengrija pusiau sumažina Kambodžos išskolinimą jai. Likusi skolos dalis bus sumokėta per 2 mėn., iš jos apie 40 mln. HUF (apie 143 tūkst. eurų) bus skiriama projektams Kambodžoje.

Parengė Mindaugas Čiaglys, LR ambasados Vengrijoje pirmasis sekretorius

RUSIJA

Ekonominė politika, krizė ir antikrizinės priemonės, parama vietos pramonei

- Rusijos BVP smukimas balandį – rekordinis (10,5 procento; sausį – 8,8%, vasarį – 7,3%, kovą – 9,5% lyginant su atitinkamu 2008 m. mėnesiu). Finansų ministerija perspėja, kad biudžeto deficitas gali viršyti 9 procentus BVP. Tačiau Merill Lynch ekspertai, nepaisant šių neraminančių faktų, prognozuoja 5 procentų nesiekiantį Rusijos BVP smukimą 2009 metais ir nedidelį augimą jau 2010.
<http://www.gazeta.ru/financial/2009/05/26/3178282.shtml>
<http://top.rbc.ru/economics/26/05/2009/306246.shtml>
<http://www.k2kapital.com/news/fin/610011.html>
- Rusijos pramonės ir prekybos ministras Viktoras Christenko pirmasis išdrįso garsiai pasakyti, kad ekonominės prognozės šiuo metu yra praktiškai nenaudingos, pripažindamas, kad net ir vyriausybė negali prognozuoti tolesnės krizės raidos. Pasak ministro, svarbu ne betiksliai prognozuoti ateitį, o adekvačiai reaguoti į esamą situaciją.
<http://www.aif.ru/money/article/27146>
- Pasak gubernatorės Valentinos Matvijenko, Sankt Peterburgui pavyko geriau atsilaikyti prieš pasaulinę krizę, nei kitiems Rusijos regionams. Net šiuo laiku atidaroma nauja Nissan gamykla, toliau statoma Hyundai gamykla, ateina nauji investuotojai.
<http://www.rian.ru/crisis/20090527/172472912.html>
- Prezidentas Dmitrijus Medvedevas susitikimo su verslininkais Barviche metu pareiškė, kad infliacija artimiausiais metais galėtų būti mažesnė, nei 10 procentų, tačiau pirmiausiai dėl ekonomikos nuosmukio. Nepaisant to, krizė Rusijoje esą vystosi „nuosaikiai negatyviai“ ir valdžios institucijų uždavinys – neleisti situacijai pablogėti, o „kalbėti, jog Rusija 50 metų neišbrisis iš krizės, tiesiog nepriimtina“, ir tai darantys pareigūnai turėtų suprasti, kad užima ne savo vietą.
<http://orenburg.kp.ru/online/news/491381/>
<http://www.lenta.ru/news/2009/05/26/prognose/>
- Išlaidos pensinei sistemai, pasak premjero Vladimiro Putino, 2010 metais bus padidintos 700 milijardų rublių, o vidutinė senatvės darbinė pensija sieks apie 8000 rublių (apie 45 procentais daugiau, nei dabar).
<http://top.rbc.ru/finances/26/05/2009/306230.shtml>
- Premjeras Vladimiras Putinas nepatenkintas, kad inovatyvių produktų dalis Rusijos ekonomikoje tesiekia 5 procentus ir tik kas dešimta įmonė taiko naujas technologijas, pasak jo, reikia didinti

inovatorių prestižą ir formuoti inovacinę kultūrą. Vyriausybė savo ruožtu prisidedanti prie to mokesstinėmis lengvatomis, be to, šių metų biudžete mokslui imlioms ūkio šakoms numatyta skirti daugiau nei 300 milijardų rublių.

<http://www.dni.ru/economy/2009/5/27/167206.html>

<http://www.radiomayak.ru/doc.html?id=130879&cid=42>

- Vyriausybė pavedė finansų ministerijai kartu su ekonominės plėtros ministerija pagerinti mokesčių surinkimą bei parengti pasiūlymus dėl gamtos išteklių naudojimo mokesčio didinimo.
<http://vologda.kp.ru/online/news/491938/>
- Vykdydama balandžio mėnesį įvykusio viršūnių susitikimo susitarimus, Rusija rengiasi skirti 10 milijardų JAV dolerių iš savo aukso ir valiutų atsargų Tarptautinio valiutos fondo obligacijoms įsigyti – TVF nuo krizės nukentėjusioms šalims paremti savo rezervus didina nuo 250 iki 750 milijardų USD ne tik leisdamas obligacijas, bet ir padidindamas fondo nario mokesťį.
<http://www.gazeta.ru/finacial/2009/05/27/3179243.shtml>
- EvrAzEs antikrizinis fondas, pasak prezidento D.Medvedevo, pradės veikti iki metų vidurio.
<http://www.vz.ru/news/2009/5/27/291009.html>
- Pasak Rusijos banko pirmininko pirmojo pavaduotojo Genadijaus Melikjano, per pirmuosius keturis 2009 metų mėnesius kreditavimas Rusijoje išaugo tik 5,9 procento, tai vos ne 10 kartų mažiau, nei 2008 m. per tą patį laikotarpį. Jei trūks kreditinių lėšų, pasak jo, ekonomikai gresia antra krizės banga.
<http://www.rosbalt.ru/2009/05/28/643767.html>
- 2008 metais Rusijos anstoliai priverstine tvarka turėjo realizuoti 20 milijardų rublių vertės skolininkų turto, tačiau parduota vos už 5 milijardus, 2009 m. – 419 milijonų rublių iš 8 milijardų, teigia vyriausiasis teismo anstolis Arturas Parfenčikovas. Sunkiai sekasi ir baudų išieškojimas priverstine tvarka – išieškota 284 milijonai rublių iš 2008 m. skirtų 456 mln. už kelių eismo taisyklių pažeidimus.
<http://www.rian.ru/economy/20090528/172562132.html>
- 14 procentų Rusijos dirbančiųjų jau teko eiti priverstinių nemokamų atostogų, o 30 procentų teigia jaučiantys atleidimo iš darbo grėsmę.
<http://www.tiras.ru/v-mire/9469-tret-rossijan-pod-ugrozojj-uvolnenija.html>
- 18,5 milijono (13,1 procento visų gyventojų) Rusijos piliečių gyvena žemiau skurdo ribos (4693 rublių).
<http://www.rosbalt.ru/2009/05/28/643911.html>
- Rusijos tarptautinės aukso ir valiutų atsargos išaugo iki 402 milijardų JAV dolerių (2009-05-25). Sausio 1 d. jų likutis siekė 387 mlrd. USD.
<http://www.rosbalt.ru/2009/05/28/643763.html>
- Mažėjant iš verslo subjektų surenkamų mokesčių apimčiai, federalinė mokesčių tarnyba tikisi atsigriebti gerindama mokesčių iš fizinių asmenų surinkimą. Siūloma kiekvienam mokesčių mokėtojui suformuoti vieningą mokesčių paketą, kuriame bus informacija apie visus mokesčius, kuriuos turi mokėti asmuo, esą tai bus patogiu ir pačiam gyventojui, ir palengvins mokesčių mokėjimo kontrolę.
<http://www.gzt.ru/economics/2009/05/28/223002.html>

Energetika

- Rusija pasirašė su trimis JAV kompanijomis ilgalaikės sutartis dėl sodrinto urano tiekimo į Jungtines Valstijas.
<http://www.kommersant.ru/news.aspx?DocsID=1176820>
- „Gazpromas“ nuo 2008 m. spalio iki 2009 m. kovo dujų gavybą sumažino 36,4 milijardais kubinių metrų. Iš viso per tą laiką išgauta 261,5 mlrd. m³ dujų, o gavyba 2009 m. gali būti 18 procentų

mažesnė nei prieš metus. Tam įtakos turėjo ir šilta žiema, ir konfliktas su Ukraina, ir dujų paklausos smukimas.

<http://www.k2kapital.com/news/fin/612405.html>

- Rusija derasi dėl galimybės statyti Vietname 4 atominės elektrinės energoblokus. Bendra projekto vertė – 15 milijardų JAV dolerių. Be to, greičiausiai būtent Rusija statys atominę elektrinę Baltarusijoje, galbūt ir Turkijoje.

<http://www.rian.ru/economy/20090526/172341985.html>

Kita vertus, Baltarusija savo atominei jėgainei pastatyti prašo iš Rusijos 9 milijardų JAV dolerių kredito.

<http://www.interfax.ru/politics/news.asp?id=82256>

Transportas

- Vicepremyeras Igoris Šuvalovas siūlo padidinti draudimo įmokas už automobilius su vairu dešinėje pusėje – tokių transporto priemonių Rusijos keliuose, ypač tolimuosiuose Rytuose, labai daug, todėl draudžiama eksploatuoti tokius automobilius nebus.

<http://auto.lenta.ru/news/2009/05/27/steer/>

<http://spb.aif.ru/auto/news/8745>

- Kompanija „Rusijos geležinkeliai“ pakeitė savo metų rezultatų prognozes: nors planuotas nuostolis, dabar jau tikimasi metų užbaigti pelningai.

<http://www.rian.ru/economy/20090529/172629857.html>

- Nuo birželio 1 d. Rusija naikina Lietuvos vežėjams mokestį už naudojimąsi Rusijos keliais. Leidimas metams kainavo 60 tūkstančių rublių vienai transporto priemonei.

<http://www.gudok.ru/index.php/news/40326>

Nekilnojamas turtas

- 2025 metais ketvirtadalį Maskvos miesto teritorijos sudarys draustiniai ir rezervatai. Šiuo metu tokie plotai sudaro 17 procentų viso miesto ploto.

<http://gzt.ru/moscow/2009/05/28/135854.html>

- Bendras avarinės būklės būsto Rusijoje plotas – net 11,8 milijono kvadratinų metrų. Iki 2009 metų pabaigos į naują būstą turėtų būti perkelta 140 tūkstančių žmonių.

<http://www.vesti.ru/doc.html?id=287969&cid=7>

Finansų rinkos

- Šiuo metu Rusijoje oficialiai veikia 1041 bankas, tačiau neabejojama, kad per metus jų skaičius bus mažesnis už tūkstantį. Nuo metų pradžios jau atšauktos ar anuliuotos 24 licencijos.

http://www.gazeta.ru/news/business/2009/05/27/n_1366186.shtml

- Indėliai Rusijos bankuose per pirmuosius 4 metų mėnesius išaugo 6,6 procento – iki 6,3 trilijonų rublių, iš jų 31,5 procento laikomi valiuta (iki krizės valiuta buvo laikoma tik 12,9 procento).

<http://lenta.ru/news/2009/05/27/stat/>

- Prognozuojama, kad išsiskolinimas bankams grąžinant kreditus metų pabaigoje sieks 10 procentų, nefinansinėms organizacijoms – 13 ar net daugiau procentų.

<http://www.rosbalt.ru/2009/05/28/643774.html>

Verslo sąlygos

- Federalinės mokesčių tarnybos vadovas Michailas Mokrecovas siūlo atsisakyti avansinių žemės ir transporto mokesčių mokėjimų ir mokėti juos pasibaigus finansiniams metams, esą tai leistų sumažinti mokesčių administravimo išlaidas bei būtų naudinga mokesčių mokėtojams.

<http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=1177812>

- Rusijos Antimonopolinė tarnyba siūlo supaprastinti užsienio kapitalo investavimo į Rusijos „strateginius telkinius“ tvarką. Dabartinis įstatymas, nustatantis didžiulius užsienio kapitalo

investavimo net į 42 strategines ūkio šakas apribojimus, įsigaliojo 2008 metų gegužę. Paraiškos įsigyti dalį vienoje ar kitoje rusiškoje kompanijoje paduodamos į Federalinę antimonopolinę tarnybą ir derinamos su FST bei Valstybės paslapčių komisija. O dabar – krizė...

<http://www.lenta.ru/news/2009/05/28/strategic/>

- VTB banko prezidentas Andrejus Kostinas siūlo griežtinti paskolas paėmusių įmonių atsakomybę netgi nustatant baudžiamąją atsakomybę už kredito dokumentų falsifikavimą. Pasak jo, įmonių įsiskolinimas bankams gražinant kreditus jau siekia 15 procentų visų išduotų paskolų ir viršija 600 milijardų rublių.

<http://www.lenta.ru/news/2009/05/29/strict/>

- Žurnalas „Forbes“ paskelbė penkis labiausiai verslui palankius Rusijos miestus – tarp jų Jekaterinburgas, Kazanė, Krasnodaras, Novosibirskas ir Samara.

<http://www.prime-tass.ru/news/show.asp?id=896793&ct=news>

<http://samara.kp.ru/online/news/492869/>

- Prezidentas Dmitrijus Medvedevas pareiškė abejojantis automatizuotos etilo alkoholio gamybos ir apyvartos stebėjimo sistemos tikslingumu – esą visos iliuzijos, kad ši sistema (EGAIS) veikia, jau išsisklaidė.

<http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=1176770&NodesID=4>

Rublio kursas, infliacija

- Infliacija Rusijoje per savaitę nuo gegužės 19 iki 25 dienos sudarė 0,2 procento, nuo mėnesio pradžios – 0,6%, o nuo 2009 m. sausio 1 d. iki gegužės 25 – 6,8 procento.

http://www.gazeta.ru/money/2009/05/27_n_3179328.shtml

- Rubliu nepasitiki net Baltarusija: 500 milijonų iš šiai šaliai pažadėto 2 milijardų JAV dolerių kredito (1,5 mlrd. jau perduota) imti rubliais baltarusiai atsisako. Tuo tarpu prezidentas Dmitrijus Medvedevas pareiškė, kad Rusija atsiskaitymuose su Baltarusija ir Kazachstanu naudosis rublius.

<http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=1177830>

http://www.rian.ru/crisis_news/20090528/172561591.html

- Rusijos centrinio banko vadovas Segejus Ignatjevas teigia, kad apatinė rublio kurso svyravimo valiutų krepšelio atžvilgiu riba – 26 rubliai – mažinama nebus, lygiai kaip ir viršutinė 41 rublio riba.

<http://quote.rbc.ru/research/news/2009/05/28/32449688.shtml>

- Rusijos rublis nuo žemiausio kurso vasario 4 dieną (40,96 rublio už valiutų krepšelį) „atsigavo“ daugiau nei 10 procentų – dabar valiutų krepšelis kainuoja 36,63 rublio. Nors tai vis dar gerokai daugiau nustatytosios žemiausios „koridoriaus“ ribos, centrinis bankas žada „susimąstyti“, jei rublis ir toliau stiprės.

<http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2009/05/29/197898>

- Oficialus rublio kursas 2009-05-29: 1 USD – 31,3259 RUB, 1 EUR – 43,3269 RUB.

<http://cbr.ru/>

Parengė Saulius Valainis, LR ambasados Rusijos Federacijoje patarėjas

IZRAELIS

- **Ekonominė krizė.** Izraelio banko vadovo Stanley Fischer teigimu, pasaulinei ekonomikai pradendant atsigauti, Izraelio BVP 2010 m. gali augti daugiau nei anksčiau prognozuotas 1 proc. Prognozuojama, kad 2009 m. Izraelio BVP smuks 1 proc. (Finansų ministerija balandžio 19 d. prognozavo 1,5 proc. BVP mažėjimą 2009 m.).

Tačiau taip pat Stanley Fischer sakė, kad šiuo metu yra Izraelio ekonominės krizės vidurys. Ekonomistų teigimu, Izraelio bankas dar ilgai bus priverstas vykdyti ekspansinę monetarinę politiką.

- **Nedarbas.** Paskelbta, kad 2009 m. I ketv. nedarbo lygis siekė 7,6 proc. (patikslintais duomenimis 2008 m. IV ketv. nedarbo lygis buvo 6,5 proc.). Nedarbo lygiui viršijus 7,5 proc. ribą, buvo sumažinti reikalavimai nedarbo pašalpomis gauti – nuo birželio 1 d. nedarbo pašalpas galės gauti asmenys, kurie per 18 mėn. dirbo bent 9 mėn. (ankstesnis reikalavimas – 12 mėn.). Nuo pasaulinės ekonominės krizės pradžios Izraelyje darbo neteko 80 tūkst. asmenų. Ekspertų nuomonės dėl situacijos darbo rinkoje išsiskiria – Užimtumo agentūros ekspertai pastebi Izraelio darbo rinkos stabilizavimosi ženklus, Izraelio bankas prognozuoja, kad nedarbo lygis 2010 m. gali siekti 8,5 proc.
- **Akcijų rinka.** TA-25 indeksas, vertinantis 25 įmonių akcijų kainas, pasiekė aukščiausią lygį per 8 mėn. Daugiausia augo biotechnologijų ir biofarmacijos įmonių akcijų kainos.
- **Biudžetas.** Knesete ir Vyriausybėje vyksta aršios diskusijos dėl vaisių ir daržovių apmokestinimo PVM ir mokesčių lengvatų panaikinimo vaikiškoms prekėms. Finansų ministras Yuval Steinitz grasina, kad „biudžeto nebus“ jei Kneseto nariai nepritaris šioms priemonėms, kuriomis planuojama į biudžetą surinkti apie 5 mlrd. šekelių (apie 1 mlrd. eurų) papildomų pajamų per metus. Dėl vaisių ir daržovių apmokestinimo PVM nuomonės išsiskyrė ir didžiausios valdančiosios Likud partijos ministrų tarpe, „maištautojus“ Likud ministrus gegužės 31 d. kvietėsi Izraelio Ministras pirmininkas B. Netanyahu. Balsavimas Knesete dėl dvimečio 2009-2010 m. biudžeto numatytas birželio 16 d.

Parengė Kristina Biraitė, LR ambasados Izraelyje atašė